

Any XV

Barcelona 10 de Juliol de 1902



Amalia De Porra

Setmana femenina

En aquestes terres d' Espanya, tant per bé com per mal, las grans empreses ja no están reservadas als homes.

Els mascles, hém quedat reduhits á la categoría de pigmeus que, per si no ho sabían, es la més xica de totes; *algo* aixís com zeros á la esquerra.

Els pochos *mascles* verdaderament tals, 's poden comptar ab els dits; jo no més recordo á ne 'n Lerroux que als pochos mesos de *terrible* propaganda acabá las agallas y á ne 'n Canalejas, que las acabá als cinch días, á pesar de que á n' aquest lo tenir agallas li resultava per dos cantóns. Pel cantó de la política y pe 'l cantó de l' *Heraldo*, tots dos sanejats y productius com una duquesa de Santoña á punt d' exprémer.

Donchs, sí; de 'ls homes, ja fá molt temps que á Espanya no se 'n canta gall ni gallina. Els representants del sexo fort 'ns limitém á las tres feynas prosáicas de las criaturas y no doném qué parlar ni 'ns movém del plácit taranná de la vulgaríssima vida vegetativa.

Aquí, las que tallan el bacallá; las que reinflan la trompeta de la fama perque projecti sos noms á las multituds; las que donan materia abundant per embrutar inmensas planas de llansol periodístich; las que fan trepidar las *rotativas* y portan el pá á milers de caixistas; las heroínas de l' actualitat, en una paraula, son las donas.

Avuy per avuy el feminisme té la paraula.
S' ha acabat lo predomini de 'ls pantalóns.
Las faldillas gobernan.

*
**

Entre las donas n' hi há de dugas menas; bonas y dolentas. Lo mateix succehia avans ab els homes; avuy ni pera 'l bé ni pera 'l mal els homes passém de sérs insignificants.

Donchs bé; existint femellas de casta bona y dolenta, dit s' está que las obras de cada una de las castas son reflexo del seu modo de ser.

Mes, es el cas, que las de la primera mena no ván pe 'ls diaris. Las femellas prudentes y dignas, las donzellas honestas y las matronas virtuosas tenen el mal gust de no deixarse interviewar, ni de publicar sas obras, ni d' esbombar sos procediments. Y aixís es com, no fent els mascles insignificants res de particular en bé ni en mal per mereixe 'ls honors de la publicitat, y recatantse en sas obras las femellas bonas, queda l' actualitat exclussivament en mans de las donas de l' *altra ganadería*.

Y aixíses, com se dona 'l cas de que totes las historietas interessants, tots els succehits de sensació, lo que alimenta la voracitat del públich, *lo del día* en una paraula, està en poder del feminisme. Per aixó avuy á Espanya no 's parla més que de la Cecilia Aznar, la presunta matadora d' un ricatxo madrieny. Per aixó Barcelona tota s' ha preocupat vuyt días ab la sort d' aquella incauta Raymonda Ribot, qu' ha pagat ab la vida un moment de debilitat.

*
**

¡Quína endiablada heroína d' una novela de Montepin, la Cecilia Aznar de marras!

Dona d' *empuje*, va acabarse tot un marit ab pochos mesos de matrimoni. Literalment va esmorsársel.

Després, ja viuda, 's dedicá á la vida de *rompe y rasga*. Visitá miija Espanya com un don Juan Tenorio ab faldillas y després de corre la Seca, la Meca y la Vall d' Andorra, ben enterada ja de tot, sapiguent fins ahont jeya el dimoni, 's deixá caure á Madrit, tirant l' ancla á casa d' un conco solitari, ricatxo sibarita, avaro y recelós, d' aquells que llogan per deu duros minyona y romanso, sens preguntarli d' ahont vé, mentres siga "á todo servicio"

La Cecilia, que per lo que s' ha vist no cria pels al cór, aprofitá la primera ocasió en que l' avaro recelós tingué tres mil duros á casa, per llevarse una nit —¡qui sab si després d' una expansió amorosa!— per arribarse á la cuyna, despenjar una planxa de la roba, y enfonzarli el cervell al conco.

Després, surtí tranquilament ab las 15,000 pesetas y dugas capsas de cartò que 's farán célebres, pujá á un cotxe, d' allí passá al carril y el carril la duguè á Barcelona mentres qu' els diaris de tota Espanya l lensavan als quatre vents las primeras noticias de son delictes.

Un cop á Barcelona procedi ab una serenitat pasmosa, digna del *mestre* més consumat. Ab lo producte del robo correguè un parell de *juergas* en companyia d' altres tants caps-verts, empleats en una fonda. Aná á Monserrat, 's doná una nit de *trueno* á ca 'n Verdura, vá firarse d' alhajas, y luego s' embarcá cap als Estats-Units, país ahont las lleys d' extradició no hi arriban.

Tot aixó, executat ab una precisió y una sanch freda admirables.

La policia bevia 'ls vents darrera de la *planxadora* de caps humans... El governador de Madrit 's posava en ridicul; els delegats de la autoritat judicial arribavan sempre tart; en *Memento* se 'n anava á Monserrat á aumentar la escolanía tocant el violón com ell acostuma... Y entretant la Cecilia Aznar 's divertía á Barcelona ab dos mascles y empenia després el vol ab una precisió matemática.

En resúm; entre las mans de la justicia quedan els dos mussols comissionistas de fonda. La garsa s' ha escapat sense deixar ni una ploma en las urpas de la policia.

Veyám... ¡que surti un mascle, d' aquestos qu' aspiran á la celebritat del crim y que probi de fer altre tant!

Está vist; las faldillas s' imposan. La *Fragosa*, la Otero, donya *Tancreda*, la Cecilia Aznar, demostren en sas respectivas especialitats que 'ls diaris espanyols tenen una bona actualitat femenina per cultivar.

*
**

Lo de la Raymonda Ribot es d' un altre género. La historia eternade l' engany d' una noya... una enfermetat vulgar y senzilla que ab una medicació criminal, ha portat complicacions graves, tant graves, que tres familias se 'n ressenten. La de la morta y la de 'ls dos fugitius.

Y en realitat, fora de la criminal intervenció de la llevadora, el delictes es ben poch per part de 'ls interessats principals, inexpertas criaturas, portadas á tals extréms per l' amor.

No son ells, no, els principals culpables, sino la mateixa societat que 'ls rodeja, aquesta societat rutinaria y sense entranyas que ab la excusa de las conveniencias socials alsa murallas de la Xina entre dos cors que s' estiman, trepitja las honras de las infelissas á qui cega la passió y... posa als núvols els matrimonis de conveniencia.

Sols son culpables ell y ella de la debilitat d' un moment. Pero no de la debilitat hermosa de 'ls sen-

tits, no de l' instant sublim en que 'ls sérs humans perpetúan l' idili del Paradis terrenal.

Son culpables de debilitat; ell, per no haver trencat contra las lleys mutables de la societat avans de rompre las inmutables y eternas de la Naturalesa y l' Amor. Ella, per haver sacrificat en l' altar d' una suposada honradés, las inefables ditxas de la maternitat, eixa augusta corona de la dona, ja siga ab sacraments y sense ells.

RAMON BERENGUER

Un cas com un cabás

(HISTORIETA SENSE PICARDIA)

VI

—¿Es dir qu' ets tú aquest minyó (vaig preguntá al Serafi) qu' explica la carta?

—Sí

—va ferme, — só un servidó.

El senyor Tantsemendona lo que fá al cas m' ha esplicat y estiguin cert... ¡soch triat per guardar á una minyona!

Tinch informes molt complets y extesos en tota forma ..

—No 'm calen.. ¡Qué milló informe que ser tú del modo qu' ets!

—En quant á aixó, ja ho pot dir ¡ni la palma de la má!...

¿Se 'n vol convence?...

—No, cá!...

¡Sensa, no 'm fassis patir!

—Es que 's pot probar...

—Per vistas

las probas... Passa ho per alt.

¡Creu Sanat... me fá molt mal

lo mirarme cosas tristas!

Y contemplant tas desgracias

penso que si m' hi trobés...

—¡Quina ditxa! un company més á la colla...

—¡¡Moltas gracias!!

Aném al grá. Se 't contracta per un quant temps, Serafi, á fi que vetllis...

—Sí, sí,

ja estich enterat del pacte;

aixís donchs, está de sobra

que m' expliqui la questió.

Dónguim sols la direcció

y desseguit, mans á l' obra.

—Pró tú ja sabs?...

—¡Prou que ho sé!

Tot lo meu treball estriba

en guardá actitut passiva

ó, diguém, en no fer ré.

Lo qual no 'm dona desvari

sent com soch, ni m' es costós...

¡En mí, lo miraculós

sería... tot lo contrari!

—Bueno, donchs. Ara no tinch las entressenyas á má, pro per ellas pots torná aquesta tarde á las cinch.

En tant, distreute, criatura; vés.. passéjat un xiquet!

—Ho faré .. ¿No té un ralet per comprarme confitura?

—¡Llaminerot!

—Es mon flach

¿Qué vol fer'hi? Llèpol só...

No tinch cap més distracció...

—Donchs, té; un duro...

—¡Deu li pach!

Aixó passá al dematí.

Pe 'l tren primer de la tarde

m' envía 'l corresponsal

un *sant Pau* ab una carta

que se 'm fica decidit,

com si fos l' amo, en ma casa.

Era un home de nou pams,

fornit, ab negra barbassa,

veu de marrá, tot pelut

y ab tal amplada d' espatllas

que com Hércules, el món

podía en pes carregarse.

Y no es lleig. Lo seu semblant

varonil, té uns ulls que parlan.,.

¡Llástima que 'l front petit

y la paraula pesada

demostrin que 'l tal *sant Pau*

es digne de dú una albarda!...

M' allarga la carta y riu

ab una estúpida rialla

mostrant dos rengles de dents,

grossas com palets y blancas.

El faig seure y jo m' assech,

descloch y llegesch la carta;

«El dador de la present,

es lo seu según encárrech.

«S diu Sacarias Boch

y Samalé, un cap de casa que en tota la Vall d' Arán gosa gran anomenada per tenir bona llevor y al qual li penja la fama quatre dotzenas de fills y una infinitat d' hassanyas.

Ell es lo vástach divuyt d' uns pagesos de montanya y 'n té de legítims vint

y vá fugitiu de casa

perque tém que sa muller

no pari fins á quaranta.

Ademés, explican d' ell,

á sota-veu las comares,

que quan la porquera B.

y la molinera H.

y la mossa del hostal

y la pastora *fulana*

van enviar cap á ciutat

al Assilo de Lactancia

son bordegás respectiu,

en Samalé va cuydarse'n

sense fels'hi pagá res ..

¡sols perque 'ls nens li assemblavan!

En fi; en Sacarias Boch

es un mascle de confiansa

y es una especialitat

per *servi* á qualsevol dama...

Aquí ja li diu tothom

la Verge de Nuria... ab barba!

Li envió donchs. Que farà

ja ho sé cert. En quant als pactes

ja 'ls coneix y li están bé...

Aixís... ¡endevant las atxas!

Ah; una observació important.

En Sacarias y l' altre

—ó siga 'l Sanat,— convé

que no 's vegin cara á cara ..

Ignoro per quin motiu

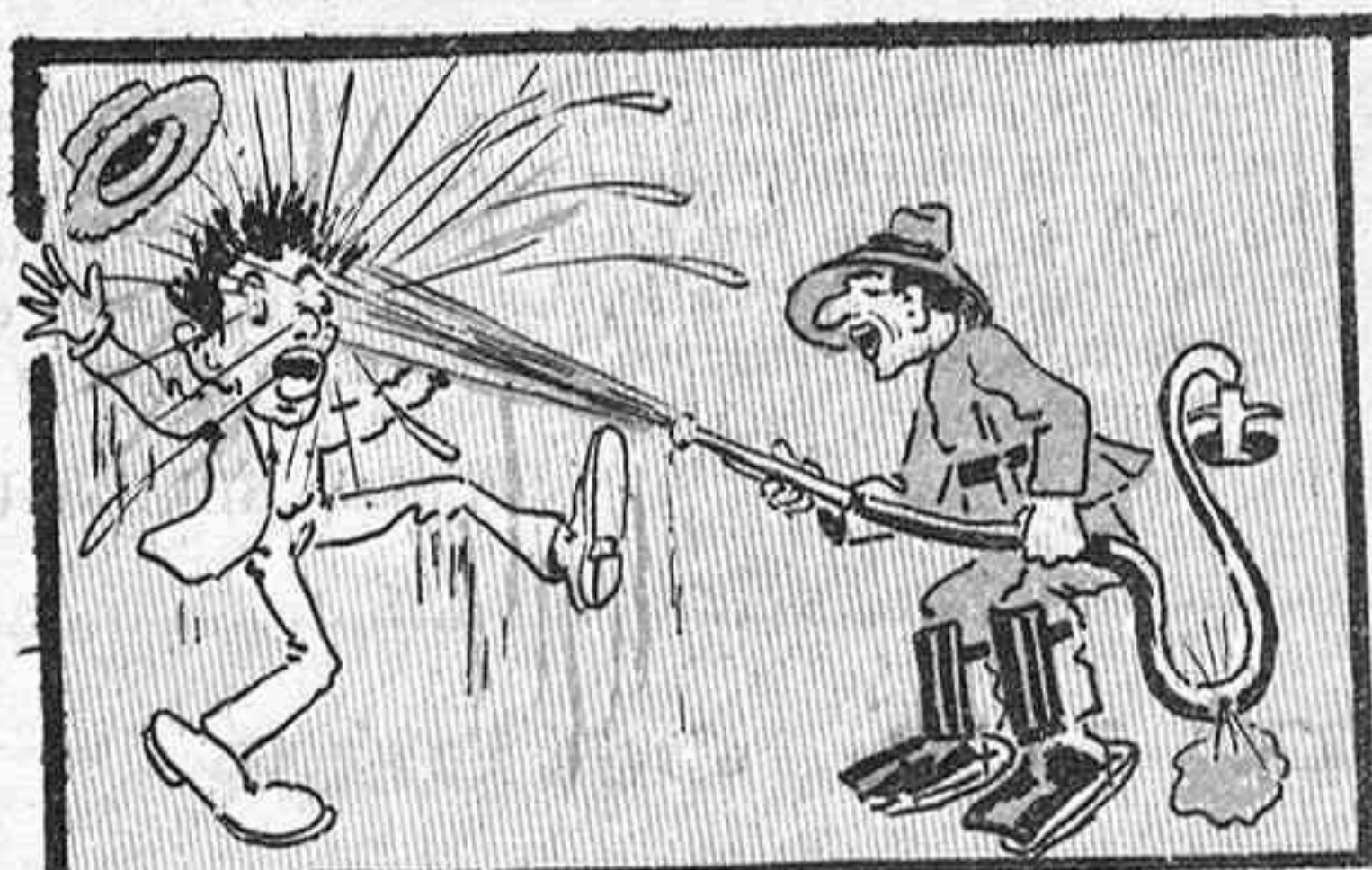
's tenen odi salvatje

¡Ojo donchs... Seu molt atent»

Firma, y s' acaba la carta.

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ.)



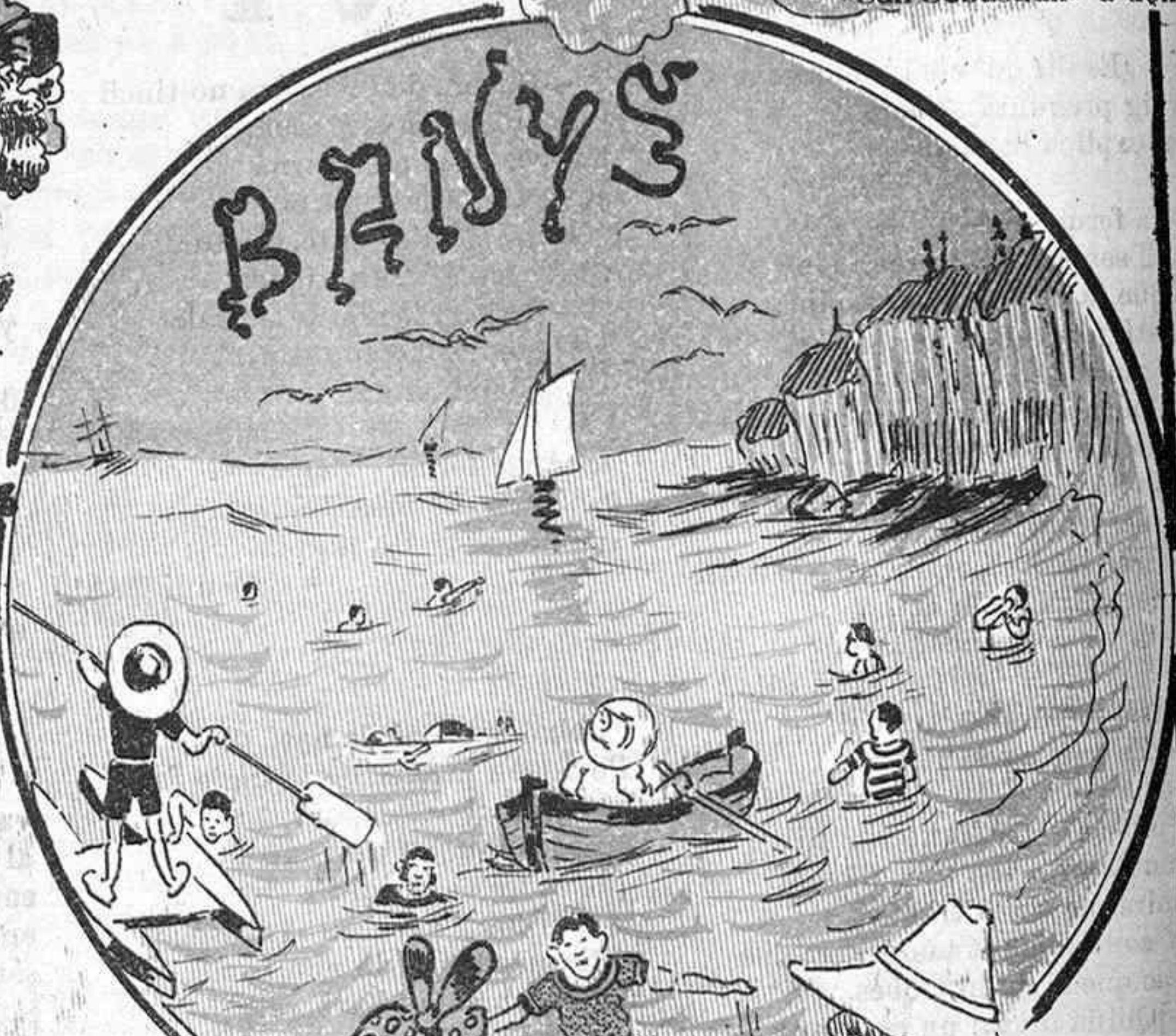
-Ep, senyó... ¡No val á badál!



«San Sebastián» á domi



Vestit de bany d' etiqueta.



Rabent com surtint d' un Krupp 's llensa á l' aygua y fa ¡xup!



-Senyora, las carbassas 's portan més avall... Li dich perque no s' ofegui.

LA TOMASA

ESTIUHENGAS



-Diuhen encar del istiu!..
¡Fassin tots mala negada...
Ab mitj mes porto perdut
deu kilos de cansalada.

-Ricardo, aqueix cel m' arroba
y aqueixas flors purpurinas
-Jo estich pel cel d' una arcoba
y las flors d' unas cortinas.

Després dirán si la mar
té las ayguas salabrosas...
¿Com salada no ha de ser
banyants'hi aquestas xicotas?

ROBO DOMÈSTICH

.....

— ¡V! ol posarme un ral de magnesia efervescenta?

— ¿Que no está bé del ventrell?

— Ay, si senyor, si; aixó no es pas per mi, es per la senyoreta, que l'altre dia vá passar un disgust de consideració; figuris que...

— Pro bé, què fem? ¿que 'm dona aquesta medicina ó no? vá cridar una vella ab veu de nas, interrompent la conversació del practicant del apotecari y una cambrereta bastant guapa.

— Tingui, dona, tingui. Ja está la seva medicina. Val nou rals.

— ¡Nou rals! feu la vella tot butxaquejant per sota las faldillas; ¡nou rals! ¡nou rals...! No m'extranya que 'ls apotecaris se fassin rics tant aviat. Tingui, quedo á deure deu céntims.

— Vaja, digui, ¿qué té la seva senyoreta?

— ¡Ah, no me 'n parli!

— ¿Qué li passa?

— Ja veurá, pero sobre tot no ho torni á dir, perque jo no soch xerraire, pero no sé perqué vosté m'inspira confiança.

— Ja pot dirho ab tota seguretat; los apotecaris som com los metjes y 'ls capelláns; lo que se 'ns diu, cau á dins d'un pou sense fondo.

— ¡Ah, sí senyor, sí! vosté es home reservat, per això m' es tan simpátich.

— Moltes gracias, (no va malament per ser la primera vegada que 'ns veyém)

— Donchs com li deya, la senyoreta ahir vá tenir un susto de consideració; figuris que no fá mes que tres setmanas qu' estich á la casa y ahir varem tenir lladres.

— ¡Dimontri!

— Serían las dugas de la matinada poch més ó menos quan vaig despertarme sentint sobre méu una cosa que 'm tocava. Sobressaltada m' aixeco, allargo la má, trobo un bulto y sento una veu que 'm diu ab molt misteri: «calla, calla» ¡Jo callar! ¡Ca; ¿veji si vosté callaria en un cas semblant? Tant poch temps que soch á la casa. ¡No faltaria mes! Los senyorets haurían pogut creure que jo estava en connivencia ab los lladres y jo, mal m' está 'l dirho, soch una noya molt honrada.

— Bé 's coneix; aqueixas cosas surten sempre á la cara.

— ¡Ah, sí senyor, sí!

— ¿Y donchs? ¿cóm va acabar aquest assumpto?

— Ja li diré. Jo vinga cridar, y crida que cridarás; la senyoreta va llevarse en camisa y el senyoret per casualitat arribava en aquell moment del Cassino: varem cridar al sereno, va pujar una «pareca» de municipals de nit, varem registrá tota la casa y res absolutament, ni rastre de cap lladre ni cosa que ho semblés; pero el susto ja li asseguro que va ser 'hi de debó.

— Aixó devia ser que vosté estava somiant y li va semblar...

— ¡Ah, no senyor, no! Prou n' estich ben segura de que algú 'm va tocar, pero 'l lladre, devia ser molt práctic de la casa, quan va poder fugir tan depressa que ningú 'l vejés. ¡Oh! quan considero

que 'l senyoret pujava l' escala en aquell moment que podía haberse 'l trobat y ferli una mala partida... ¡Vaja, qu' hèm arribat á un punt qu' es impossible viure en una ciutat com Barcelonal La veritat es que no hi ha rés segur; lo qu' es una, ja no 's veu salvada en lloch.

— ¿Y no varen registrar l' escala y tots los recons del pis?

— Pot contar si tot se vá registrar! pero lo que li dich; lo lladre devia de ser molt práctic de la casa quan no va deixar rastre de cap mena.

— ¡Si qu' es ben estrany!

— ¡Ah, si senyor, sí! ¡y tant estrany! De tots modos la senyoreta avuy se troba molt malament, diu que sembla que l' hagin bastonejada, no té gens de gana y assegura que tot lo que menja li fa mal. Fins á un cert punt ja ho comprench; després de una nit tan agitada... es clar, lo susto y lo pobre senyoret trobarse fora de casa, n' hi ha per posarse malalta.

— ¿Y es per ella aquesta magnesia efervescent? M' sembla qu' hauría de pendrer alguna altra cosa més, aquesta bona senyora.

— Jo també ho pensó; pero no goso á dirli res, perqué avuy no fá mes que plorar y diu unas paraulas que no las comprench pel clar; sembla talment que deliri y á mi no fá més que parlar-me ab reganys tot lo dia; si no fos que jo soch molt reservada y molt pacífica, no sé qu' es lo que hauría fet á aquestas horas.

— ¿Vosté?

— Sí, perque no sembla sinó que jo soch la causa de tot. Ja li asseguro que de vegadas no 's pot ser massa bona, y estich veyent que com més 's hi fá, més 's hi pert.

— No comprench com puga suposar que la senyoreta la cregui á vosté causa del susto.

— ¿Qué diu...? No tant sols la senyoreta, sino que 'l senyoret també.

— ¿'L senyoret? ¿No diu que arribava en aquell moment del Cassino?

— Si senyor; pero lo cert es que avuy, després de dinar, quan se n' ha anat á la Bolsa, tot prenentme de las mans lo bastó y 'l sombrero, m' ha dirigit una mirada...

— Tingui la magnesia, filla, y procuri descubri al lladre que jo crech que ja 'l tinch.

— ¿Vosté?

— Sí.

— Diguim qui es, que li asseguro que no anirá á Roma per la penitencia.

— Pregunti'ho al senyoret, de modo que no se 'n enteri la senyora.

— Are hi caich; ara recordo que després de la mirada aquella m' ha dit; «xerraire, mes que xerraire; ¿Y vol dir que vá ser ell? Si fos aixís, un' altre dia no cridaría, créguim... Perque aixó si, 'l senyoret es guapo.

F. BERENGUER R.

Cantar

Quan vas pel carrer mudada
la vritat tens bonas formas
pro m' han dit que si 't despullas
semblas un mánech d' escombra.

M. M. M.

LA DONA CATALANA

DIRECTORA: D. RIERA BATLLE.

A l' agulla de cusir

¡Fidel amiga del cor
per qui sento amor sens mida,
la confidenta constant
de mas penas y mas ditxas.
Benehida ta amistat..
¡siguis per sempre benehida!

¡Quant bé recordo aquells jorns
en que ma pensa infantívola
s' ubriagava en somnis d' or
prop lo bressol de mas ninas,
de tu ajudantme, per fer
sas vestiduras bonicas!..
¡Oh agulla! ta possessió
era allavors ma delicia!

Després, quan vingué lo temps
que la vida 'm descubrí
sas moltes necessitats
y la lley que á tots obliga
á guanyarnos trevallant
l' honrós pá de cada dia,
una agulla de cusir
me feu verament felissa,
puig en son ullet d' acer
vegi l' ullet d' una amiga.
Practicant del sant trevall
la religió sempre digna
y estimant eixa virtut
entre totas la més rica,
jo probí en aquells moments
que l' obligació tant lliga,
de l' agulleta d' acer
la protecció sempre activa;
y ho vegí practicament
puig, tant menuda y polida,
ets, agulla, 'l millor dot,
l' arma millor d' una nina.

Petit pigmeu del trevall,
préns proporcions infinitas
quant tornante puntal ferm
sosténs la forta embranzida
de la capritxosa sort
que á l' escassés ens inclina;
tu vetllas en llargas nits
l' honor de donzellas dignas,
ets tu lo recurs millor
de las mares de familia;
ets tú l' arbre pròvit, ferm
de las desoladas viudas.

¿Perqué donchs cercar bonichs
ni brillants ni perlas finas'

quan en los mercats del mon
van los cors amants á fira?
Quan un jove ab nobles fins
d' una noya 'l cor conquista
y á tots los medis acut
y tots los detalls esbrina
per saber las condicions
d' aquella que 'l cor l' hi lliga,
deuria primer que tot
preguntar; —¿Y aqueixa nina
á l' agulla de cusir
diguéu; la té per amiga?

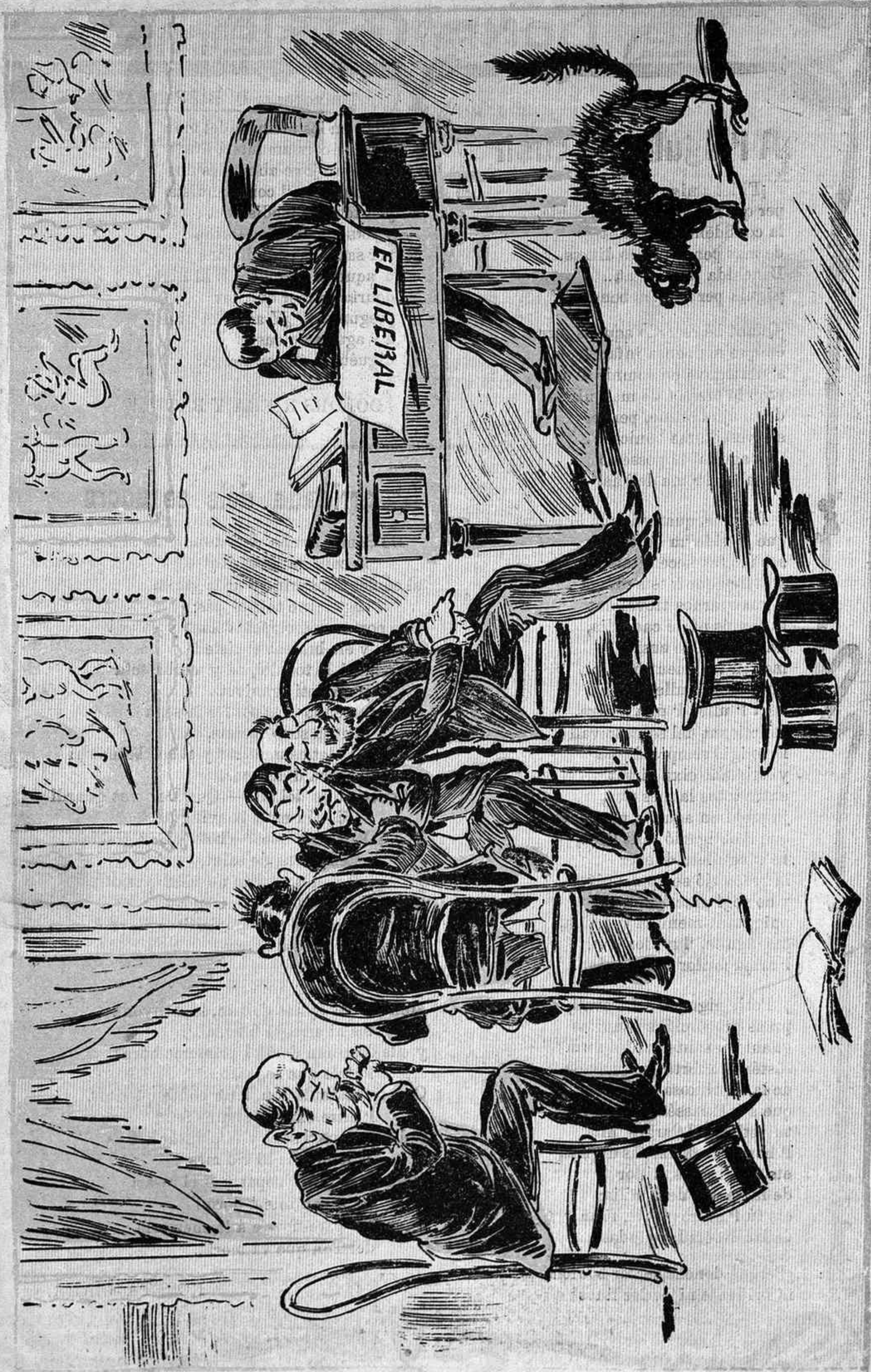
DOLORS RIERA Y BATLLE

L' arribada dels segadors

De Sant Llorens d' Ortons y de Masquefa
la colla ja ha arribat
al só del tamborino y de la gralla
seguintne tots el pás;
tots portan l' esclopet, volant y estaca
y en brassat el cistell
hont hi há lo toballó, pá y carbasseta
y un petit ganivet.
S' aturan en lo mas per fer la sega
hont ja son esperats,
perque el blat es molt ros y el sol batent'hi
l' acaba d' assecar.
Al entrá dins del mas—¡Que Deu vos guardi
—Siguéu molt benvinguts.
Y vosaltres tots bons?—Tots á Deu gracias
estém plens de salut,
¿Y aquell vellet, el Ton no vé ab vosaltres
com cada any?—Es al cel,
á la tardó crudel va enmalaltirse
y va morí al hivern.

Mentres las eynas deixan, la minyona
los hi arregla 'l sopá
y ells destinan demá á primeras horas
lo trós que segarán.
Com tots á taula son, l' un conta quèntos,
l' altre explica alguns fets
y dihuen que 'l segá y el plantar vinya
es lo que 'ls hi val més.
Después d' haver sopat y dí el rosari
se 'n van tots á dormí
resant un pare-nostre á la memoria
del Ton que vá morí...

ROSETA SERRA.



L' Ajuntament torna á remenar *alló* de la Caritat. Y, ja ho veuhen, las comissions no 's cansan de buscar la solució per l' alivio dels desgraciats y per la extinció dels pobres d' ofici. Las comissions treballan activament.

EL LIBERAL

DIRECCION



Y també es facil que vegin un altre projecte de *tauronaquia*, ja que tant excelents resultats va donar la primera vegada.

Y mentres tant veuran vostés continuar invariablement els *atracos* en tots los carrers de la ciutat, per honra y gloria de las *estudiosas* comissions facultativas.

TEATROS

NOVETATS

La gobernadora, obra estrenada la setmana passada, té los dos primers actes sumament interessants y carregats en son diálech del llenguatge atrevit y de tendències, tant peculiar en son autor Sr. Benavente, per lo que sigueren sumament aplaudits.

Llástima siguié en dita obra que lo tercer acte no resultés, per ser inferior als anteriors, motivat sens dupte á que casi totes sas escenas son ditas de espatllas al públich y aquesta innovació en lo teatro, no fou del complert agrado de la concurrència.

La tendència de *La gobernadora* se fá altament simpática, perque fueteja de vritat al aixám de congregacions religioses que dominan á Espanya y que 'ns apartan de la civilisació.

La companyia representá *La gobernadora* ab tot l'esmero y cuydado possibles, sobressurtint'hi la Sra. Pino, en la protagonista, vejentse acertadament secundada per las Srtas. Catalá y Bremón y los Srs Morano, Rubio Tallavi y Mendiguchia.

Dissapte passat ab motiu del benefici de la Sra. Pino, hi hagué un plé extraordinari, revestint lo caracter de solemnitat artística, per la série de aplausos, regalos y agassatjos que 's feu á tan distingida actriu.

Dilluns passat, s' estrená en espanyol lo monólech de Coppée, *La huelga de los herreros*, que ja coneixíam en la hermosa llengua del Dante, per havernos'ho donat á coneixer l' eminent Novelli.

Lo Sr. Morano s' encarregá de sa intérpretació lo-grant'hi una verdadera ovació, demostrant ser un actor de primera forsa, en assumptos dramátichs.

Pera dissapte s' anuncia lo benefici de tant notable artista ab *El nido ogeno* de Benavente, estreno del drama en un acte titulat *Tempestad de sombra*, además de una festiva comedia per entreteniment.

No duptém de veure un plé y que lo beneficiat, lográ una ovació.

TIVOLI

Lo *Faust* de Gounod ab l' aditament de *la nit de Valurgis*, vá tenir un éxit notable per part de la Srta. De-Roma que cada nit y en cada ópera s' acredita més de ser consumada artista.

Hi estigueren bastant regulars en los personatjes á ells confiats la Srta. Chivers y los Srs. T agani y Claveria; pasador lo Sr. Sabellico en lo *Mefistòfeles* y molt ridicula la senyora Izquierdo en la *Marta*.

Lo quadro *la nit de Valpurgis*, encara que la Empresa anunciava ser estreno en Espanya, segons los filarmónichs que *calsan* cabells blanchs, no era tal cosa, ja que s' havia cantat en lo degá de nostres teatros, molts anys enrera; pero revestí bastanta curiositat y siguié molt ben rebut, resultant ser notable lo brindis.

La Empresa d' aquest teatro agrahida al favor del públich, ha buscat la manera de reformar lo quadro, contractant pera deu funcions extraordinarias al célebre barítono Sr. Blanchart, qui debutá divendres passat ab *Rigoletto* que en lo segon acte se mostrá á la altura de sa fama, y hasta 'ns atrevirém á dir que sobrepujá á tots quants artistes habiam vist y sentit. En lo resto de la ópera no estigué de bon tros á tanta altura.

En *Rigoletto* qui 'ns marvellá extraordinariament siguié la Srta. Lopeteghi, que féu una *Gilda* imponderable sent per ella, lo triomf de la nit.

Molt bé la Srta. Gardetta en la *Margarita*, donant tot lo relléu degut en lo famós *quarteto* que per sa gracia y los aguts brillants de la Lopeteghi, mereixé los honors de la repetició.

Los demés artistas, sols regulars.

Se 'ns diu que hi há en porta nous debuts á causa de las contractas fetas per lo Sr. Baratta, en son viatge á Italia.

Celebrarém que hagi estat acertat.

CATALUNYA (Eldorado)

Cap novetat se registra en la passada setmana y aixó ha sigut causa de la escassa concurrència que hi há assistit.

La companyia d' aquet teatro los dias que hi ha escassa concurrència está desastrosa, com ho probá dilluns passat ab la representació de *El alcalde de Zalamea*, que tingué una execució molt fluixay per part del Sr. Jimenez encarregat del protagonista, siguié infernal.

Molt 'ns estranyá de dit actor aquet procedir, ja que recordém figurava en la companyia del eminent Rafael Calvo y ja es sapigut que aquet melograt actor sempre estava inspirat y son treball era igualment notable en días de plé com en los de més complert abandono per part del públich.

Aixís es com se fá reputació y 's logra envejable é imperdurable nom.

UN COMICH RETIRAT

Diversions públicas

NOVA PLASSA DE TOROS (Arenas de Barcelona)

La corrida de toros-novillos de la ganaderia de Game-ro Civico, que se lidiaren diumenje passat, sols resultaren braus los correguts en lo primer y quint lloch.

Los demés serviren pera desacreditar dita ganaderia puig no feren res de particular, además de que algun d' ells era digne de tirar una carreta.

Los matadors, desilusionaron al públich, ab tot y figurar'hi lo *Chico de la Blusa* que en lo próxim mes pretén pendre la alternativa.

L' altre matador, *Lagartijillo chico*, per primera vegada en la present temporada li observárem, que girava la cara al entrar á matar. Com ja es sabut, aquet es un dels defectes que més perjudican á un matador.

Dels picadors solament se distingiren *Cola* y *Chito* y encara en contats moments; dels banderillers en *Pepin* que estigué acertat tota la tarde.

Per lo dit, se pot compendre que los bons desitjos de la Empresa, quedaren fallats.

PLASSA DE TOROS (Antigua de la Barceloneta)

Pera diumenje próxim día 13 s' anuncia una extraordinaria corrida de novillos com á última de la primera temporada, donantse una novetat taurina consistent en la sort del *jaripeo* practicada per lo *Aragonés* en un toro que 'será *rejoneat* per lo conegut «ginete» *Curro* y en cas de no morir per los rejons, será mort á espasa per lo reputat banderillero *Negret*.

Además se lidiarán com de costum, tres novillos de la coneguda ganaderia del marqués de los Castellones y altres tres de la reputada de Lazano, per los valents matadors *Morenito de Algeciras* y *Gallito*.

Bon cartell y variat espectacle, per lo que preveyém un verdader plé.

FESTAS MAJORS

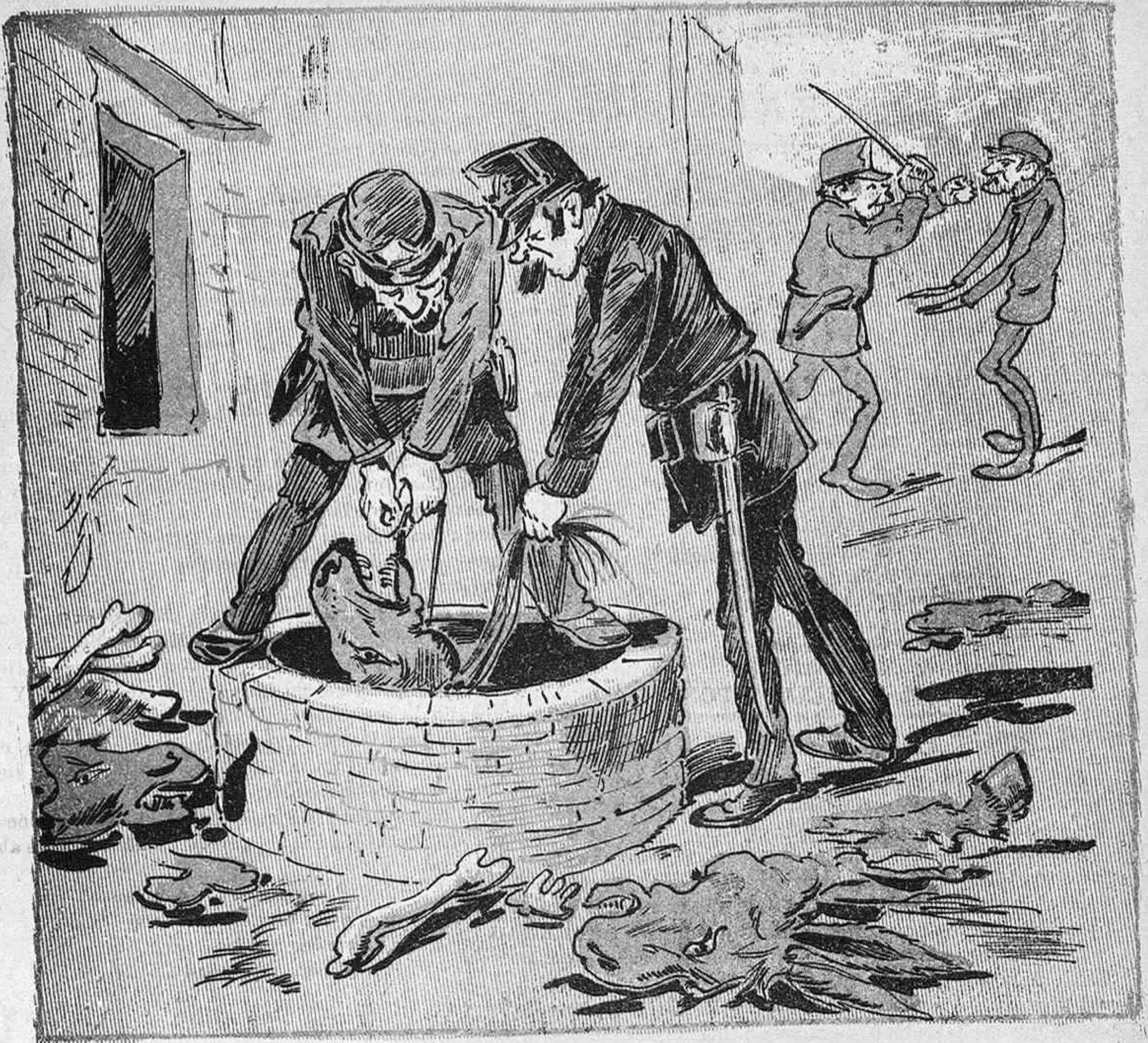
Litografía Barcelonesa de **Ramón Estany** Carrer de S. Ramón, 6,

trobarán un assortit inmens de cromos de totes classes, desde 'ls més senzills y económichs als de gust més refinat y artístich, propis pera la confecció de **Programas, Invitacions, Títols de Soci, de Foraster y de Abonat, etc., etc.**

Preus sumament reduhits

Novetat en carnets de totes classes

ENGRUNAS



Descubrimient de mataderos clandestins y mostra de las moltas tersas de carn d' escombriayre que nudreixen els cossos dels paganos barcelonins.



Rompan filas! ¡endavant!
¡els que poden, ja s' en van!

LA TOMASA
CUPÓ PRIMA N.º 35 (1)

Que dona dret á adquirir per

DOS RALS

la comedia dramática en tres actes y en prosa

Lo joch

arreglada per J. AYNÉ RABELL

qual preu corrent es lo de

DOS PESSETAS

(1) Caduca als vuyt dias ó avans si s' agotan
 'ls exemplars.

AMOROSA

Aquest matí he trobat
 la clavellina morta
 els branquillons tot sechs,
 las fullas totas grogas.

Som dit á l' amor meu:
 —No 't duch las flors... son mortas...
 Y ha contestat: — Millor,
 també 'm farían nosa.. —

No 'm preguntéu perquè
 la clavellina es morta...

J. M. CASTELLET PONT.

Campanadas

Dissapte assistirem atentament invitats, á la vetllada necrológica dedicada per lo Centre Provincial Gerundense á mossén Jacinto Verdguer (Q. A. C. S.)

En dita vetllada que resultá conmovedora y digna de la memoria del genial poeta, llegiren composicions nostra bona companya Dolors Riera y Batlle que 's guanyá una ovació, 'ls Srs. Eduart Pont, Pere Rumbau, R. Suriñach Senties, Brichs, Quintana, Busquets y Punset, Narcís Fuster, Xavier Viura, Pere Palau, Suriñach Baell, E. Sala Pujol, Arnal, Tarrida y nostre company Marian Eseriu y Fortuny, essent tots els treballs ó de mossén Cinto ó referents á sa mort, y conquistant tots ells grans aplausos.

En la part musical 's lluhiren de debó las Srtas. Corominas y Muñoz y 'ls Srs Sabater y Ardévol.

Un aplauso al Centre Gerundense que tant bé sapigué honrar la memoria del mestre.

✱

La coneguda casa de D. Eduart Pi, dedicada á la confecció de xocolates, reparteix á sa clientela una colecció de 50 hermosos cromos, dedicat cada un d' ells á una provincia d' Espanya. Cada cromo té un mapa de la respectiva provincia y una artistica alegoria de las principals produccions de la comarca. Ademés en un medalló s' ostenta el retrato d' un fill ilustre, en un altre l' escut respectiu, vistas de 'ls monuments ó paisatjes principals, trajes y tipos populars y si la provincia es marítima las banderas de matricula de 'ls seus ports.

En resúm, la colecció Pi es artistica, curiosa é instructiva en alt grau y no duptém que será un alicient magnífich pera la venta de 'ls xocolates de la casa.

Digna es de alabansa la iniciativa del Sr. Pi puig un' altre hauria presentat els consabuts toreros ó baylarinas, mentres que la colecció de que 'ns ocupém pot prestar grans serveys á la cultura pública.

✱

A l' Ateneo de Sans ja fá temps que regna mar de fondo contra l' aprofitat Barberillo, aquell carniceret de mala mort que agafantse de 'ls faldóns de 'n Planas y Casals uns cops y als de 'n Comas y Masferrer uns altres, ha exercit de sangonera xucladora en totas las épocas, fent tot lo que li ha donat la gana entre sos convehins.

Els socis de l' Ateneo, fastiguejats de ser joguinas del seu president perpétuo, han adoptat la resolució d' enviar-lo á passeig.

El Barberillo 's defensa com els gats, potas enlaire, pero no podrá resistir l' avalanxa de la opinió y caurá á Sans del *candelero*.

Aquí ja hi ha caygut fá molt temps, desde que van *embotellarlo* dins la Comissió Central.

✱

Jo sé, tu sabs, aquell sab, tots sabém que s' está debatint fa algúns dias un plet que interessa moltíssim al públich barceloní.

Aquest plet es el de matansa de porchs (dissimuli en *Xirigotas*) durant l' istiu present. Els tocinayres dihuen que no s' ha de matar per la rahó suprema de que 'ls hi perjudica la bossa. Els demés mortals dihém que sí, perque 'ns agrada la carn de tocino y l' altra costa un ull de la cara.

La cosa está ara en mans de la «Comissió de Mataderos» de la Casa Gran. Lo que 'ls edils diguin, alló 's farà.

Donchs bé; els regidors de la Comissió, tots están disposats á complaure al *pueblo soberano* excepte dos. Y aquets dos ¿no dirian qui son? Donchs son els regidors *republicans* Gispert y Selvas. Aquestos son els que fan el joch de 'ls tocinayres y ván contra 'ls desitjos de 'ls incautes ciutadans que 'ls elegiren.

¡Ja ho vehuen! Els demócratas que tenen á la boca sempre alló de la *voluntad del pueblo*, fentse tres cosas ab la tal voluntat

Recordarém la ensenyansa
 y quan vinguin altre cop
 las eleccions, podrém dirlos
 que per... porcadas, els porchs.

✱

Fá dos diumenjes que 'ls amichs de 'n Canelejas celebra ren un banquet mónstruo en honor seu en lo Retiro de Madrid.

Els ministerials, per no ser menos, van volguer obsequiar diumenje passat ab un' altre banquet mónstruo al *monstruós* Aguilera, arcalde de Madrid.

Y en efecte, aixis com el xéflis canalejista tou un acte relativament serio, el del Aguilera va resultar soberanament bufo.

Tant bufo que 'ls amichs del batlle madrileny assaltaren la cuyna, atropellaren als camarers, devoraren las provissions y luego s' atiparen mutuament de *pinyas* de las que alguna aná á raure demunt las costellas del obsequiat Per fi de festa exigiren que se 'ls hi tornessin els quartos.

A la quenta els *amichs* politichs de l' Aguilera alli convocats, 's redubian á uns quants centenars de matuters y burots y aquestos procediren segóns acostuman.

A n' eil sí que se li pot dir. «¡Que amigos tienes Benito!» Perqué cal afegir que, després de la rifada y de l' atropello, l' Aguilera haurá de pagar algunas mils pessetas de 'ls desperfectes y de la pisa trencada.

✱

Tant mateix, tant mateix el nostre industrialisme apronta una mica massa las clivellas.

Está bé l' anunci (¿com ho farien els diaris?) y no está mal el reclám; pero no val á excedirse.

'Ns sugereix aquesta reflexió la beneyteria anunciadora d' un apotecari que sota d' un retrato de nostre benvo'gut mossén Cinto y després de las fetxas de sa naixensa y mort hi afegeix; «Cataláns; recordéu sempre al gran Verdaguer y tinguéu present que 'l millor dentífrich y antisséptich es... etc, etc (si vol el reclám, á duro la silaba y... encara.)

Donchs aixó, es senzillament aborrible. Tant aborrible que molts al rebre 'l reclám l' hem esqueixat avergonyits y 'ns hém promés fer la guerra al dentífrich de marras.

També hém de fer constar que mossén Pey-Ordeix 'ns reventa desde que ha escrit el «Triunfo de la inocencia»

Pero més 'ns reventa encara aquesta loa mimo-trágica y altrás beneyterias que una colla de desgraciats de 'ls teatros d' arrabal anuncia per explotar la mort de nostre gran mossén Cinto ab lo titol de «Sacerdote, génio y mártir.»

¿No hi haurá ningú que á n' aqueixos (diguemne artistas) 'ls hi tregui del cap, la bestiesa que projectan?

✱

Hi havia «un senyor Ramón
qu' enganyava á las criadas»
segóns canta una cansó
del temps de Maricastanya.
Ara hi há un «pare Román»
que seguint las bonas prácticas
diu als nens; —«Veniu á mi,
pro veniu de retaguardia»
Lo «pare Román» del cas,
qu' es de la casta escolapia,
educava als nens petits
passántsela de cal ample,
ab llissóns de introducció...
á la doctrina cristiana,
practicant l' amor al próxim
per medi de la metàfora.

Resultat; s' han descubert
las sevas odiosas prácticas;
s' ha vist que 'l «para Román»
no era «para» sino «dava»
y corre imminent perill
que li escursin la... metàfora.

¡Per pujar la joventut
res com 'ls convents de frares!

✱

Dias enrera el *Times* de Londres 's queixava de que 'ls espanyols no 'ns haguessim prés ab més interés lo de la malaltia d' Eduart VII.

¡Qué bromista!

Ell dirá quins favors ni quin apreci li devém á sa graciosa majestat.

Al contrari... ¡Si als *inglesos* senzills no 'ls podém tragar, calculin que serà ab lo rey de 'ls *inglesos*!

Tant me dolch de l' *apendicitis* de la real majestat británica com del brom del gos del meu vehí... Y si 's mira bé, encare me 'n dolch menos.

✱

El general de 'ls canaris, en Lopez Dominguez, está organisant un partit nou de trinca.

Preten la unió de tots els monárquichs liberals ab un sol programa á fi y efecte de cassar als incautes y als descontents per fer la grilla á ne 'n Sagasta.

Ha parat la gabia al mitj del camp perdut dela política,

esperant que hi entrarian en Romero, en Tetu 'n y en Canalejas; pero per ara sols porta cassats els mateixos canaris de que n' es propietari.

Y ab ells s' haurá d' aconsolar, perque 'l *sobrino de su tío*, el de «á Melilla ó á mi casa» en aquesta ocasió també se n' haurá d' entornar al llit puig per éll la política es la lluna.

¡La lluna en un cove!

GRAN REGALO

al lectors de

La Tomasa

Magnífica alegoría de **LA REPUBLICA** tirada á catorze tintas, propia per societats republicanas y democráticas y per adornar la llar de tots aquells que professan ideas de progrés y redempció.

Lo distingit artista R. Cebriá un de 'ls dibuixants cataláns que han conseguit més profit y gloria en l' extranger, personificá **LA REPUBLICA** ab una robusta y majestuosa matrona empunyant ab sa má dreta l' estandart del Progrés y portant en la esquerra la balansa de la Justicia. A sos peus las cadenas trossejadas de la Esclavitut s' amagan entre 'ls llorers de la Victoria. Els trofeus de la Ciencia y el Treball, els atributs de las Arts, la Industria, l' Agricultura y el Comers forman artística agrupació. Al fondo, l' Arch de Sant Marti simula una era de prosperitat y bonansa mentres el Sol magestuós d' un dia de Llibertat, Igualtat y Fraternitat vé á iluminar la rassa humana, ja per sempre més felissa y ditxosa.

La hermosa concepció del notable artista R. Cebriá, está avalorada per una execució pulcra y perfecta sobre bona cartulina de 66 per 50 c. m.

LA REPUBLICA de R. Cebriá deu esser adquirida per tots els republicáns y demócratas sense distinció de bandería.

LA TOMASA, en obsequi á sos compradors, cedeix la citada alegoría á preu de regalo, gracias á una combinació ab l' autor. Lo preu corrent de **LA REPUBLICA** es 2'50 pessetas y LA TOMASA la servirà á tot aquell que la demani directament ó per mediació de 'ls corresponsals, al inverossimil cost de DOS RALS, enviant l' adjunt cupó avans del 31 del mes corrent.



NOTA.—Als corresponsals se 'ls farà desquiento.

ALTRA NOTA.—L' Administració de LA TOMASA no respón de las pérduas en Correus, si no 's certifica el paquet, en qual cas s' ha d' afegir un ral més al import de la lámina ó sigan TRES RALS.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

La Banda Municipal á Valencia



—¿Que no podríam pujar aquí en lo Passeig de Gracia?
—No senyor; aquí no 's facturan equipatjes... ni instruments.

Un traje de circunstancias



—Lola: fa tanta calor
que 'm vinch á postrá als teus peus
ab aquest vestit que veus...
—Fugí!... ¡apartís, seductor!